

צוואות הודדיות בין בני זוג

בני-זוג רבים נוהגים לערוך צוואות הודדיות, על-פיהן כל אחד מהם מוריש לבן הזוג, שיוותר אחרון בחיים, או לצד שלישי, את כל רכושו. לעיתים קרובות, כוללות צוואות אלה גם הוראות, באשר למה שייעשה ברכוש לאחר מות בן-הזוג האחר, לדוגמא: העברתו לילדיהם המשותפים של בני הזוג.

על-פי המצב החוקי, לא ניתן לקבוע באותן צוואות הוראה, השוללת ממי מבני הזוג את הזכות לבטל את הצוואה, בין בחיי בני הזוג ובין לאחר פטירת אחד מהם. פועל יוצא מכך הוא, שלאחר חתימת הצוואות ההדדיות יכול היה כל אחד מבני הזוג לבטל את צוואתו, מבלי שהודיע על-כך לבן-הזוג האחר, שהיה משוכנע, כי צוואת בן-זוגו תקפה.

יחד עם זאת, בפסיקה התפתחה ההלכה, כי ביטול או שינוי של צוואה של בן-זוג, מבלי שטרח ליידע על-כך את בן-הזוג האחר, הינה התנהגות שלא בתום-לב.

ביום 19.7.2005 התקבל בכנסת תיקון מס' 12 לחוק הירושה, המסדיר את נושא הצוואות ההדדיות. על-פי התיקון לחוק, רשאים מעתה בני זוג לערוך צוואות מתוך הסתמכות של בן-הזוג אחד על צוואת האחר.

צוואות הודדיות יכולות להיעשות במסמך אחד או בשני מסמכים נפרדים, **ובלבד שייערכו באותה עת.**

גם צוואה הודדית ניתנת לביטול, זאת אך ורק בהתקיים התנאים הבאים:

1. **כאשר שני בני הזוג נמצאים בין-החיים** – בן הזוג, המבקש לבטל את צוואתו, חייב למסור הודעה בכתב על ביטול צוואתו לבן-הזוג האחר.

2. **לאחר פטירת בן-הזוג** -

2.1. **כל עוד לא חולק העיזבון** – בן-הזוג, שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו, חייב לוותר על החלק בעיזבון, אותו הוא היה אמור לקבל לפי הצוואה ההודדית של בן הזוג שנפטר, לטובת ילדיו של המוריש או אחיו.

2.2. **לאחר חלוקת העיזבון** - בן-הזוג, שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו, ישיב לעיזבון את כל שירש לפי הצוואה ההודדית, ואם ההשבה אינה אפשרית או בלתי סבירה - ישיב את שווי חלק העיזבון שירש.

יצוין כי בני הזוג רשאים לוותר על הדרישה האמורה, ובלבד שהדבר יצוין במפורש בצוואות ההודדיות.

למרות כל האמור לעיל, התיקון לחוק קובע במפורש, כי הוראה בצוואה הודדית, השוללת לחלוטין את הזכות לבטל את הצוואה בחיי בני הזוג, אינה תקפה.

יש להדגיש, כי התיקון לחוק יחול אך ורק על צוואות הדדיות של בני זוג, שייעשו ממועד כניסת התיקון לחוק לתוקף ואילך, ואין הוא פוגע בתוקפן של צוואות שנעשו לפניו. אי-לכך, בני זוג, המעוניינים, שהתיקון לחוק יחול על צוואותיהם ההדדיות, יצטרכו לערוך מחדש.

לסיום יובהר, כי התיקון לחוק חל רק על צוואות הדדיות של בני זוג בלבד ואינו חל על צוואות הדדיות, שעורכים אנשים אחרים.